

PRAWA CZŁOWIEKA I SYSTEMY ICH OCHRONY

Stacjonarne Studia Prawa 2020/2021

Zagadnienia wprowadzające

PRAWA CZŁOWIEKA - DEFINICJA

PRAWA CZŁOWIEKA → koncepcja według której każdemu człowiekowi przysługują pewne prawa i wolności, których źródłem jest godność każdego człowieka. Prawa człowieka mają charakter:

- **powszechny** (obowiązują każdego człowieka, są takie same dla każdego człowieka),
- **przyrodzony** (przysługują każdemu od chwili urodzenia),
- **niezbywalny** (nie można się ich zrzec),
- **nienaruszalny** (istnieją niezależnie od władzy państwowej),
- **niepodzielny** (wszystkie stanowią integralną i współzależną całość; nie jest możliwe zapewnienie ochrony tylko niektórym prawom człowieka),
- **naturalny** (wynikają z godności osobowej, człowieczeństwa, a nie z powodu czyjejś decyzji, czy nadania; obowiązują niezależnie od ich potwierdzenia przez władzę państwową)

STADIA ROZWOJU PRAW CZŁOWIEKA

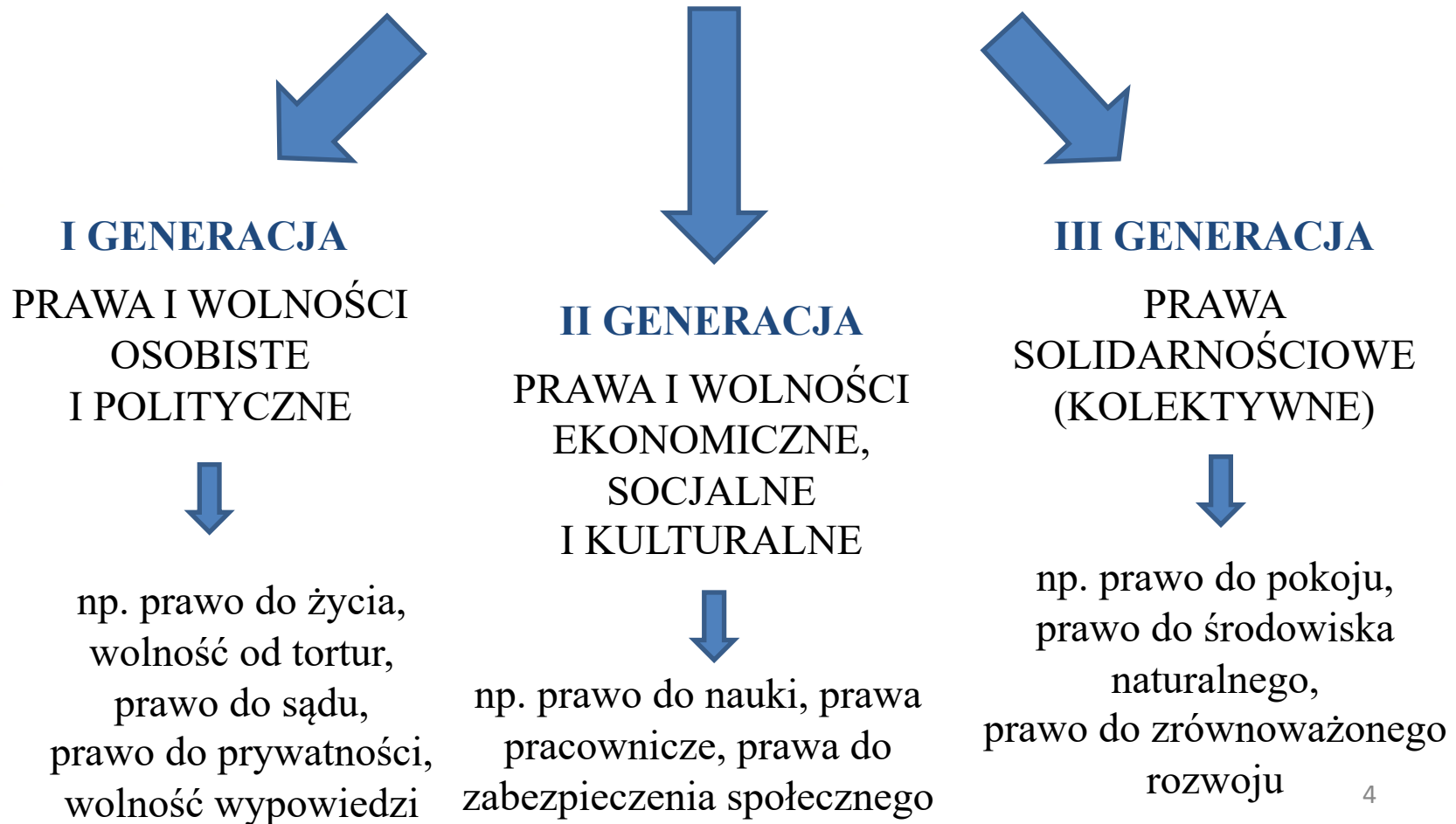
- **IDEALIZACJA PRAW CZŁOWIEKA** (kształtowanie się idei praw człowieka)
- **KONCEPTUALIZACJA PRAW CZŁOWIEKA** (formułowanie pewnych rozbudowanych i bardziej całościowych koncepcji statusu jednostki w państwie, w społeczeństwie)
- **NORMATYWIZACJA PRAW CZŁOWIEKA** (tworzenie regulacji normatywnych)
- **KONSTYTUCJONALIZACJA PRAW CZŁOWIEKA** (umieszczenie praw człowieka w regulacjach prawnych rangi konstytucyjnej)
- **INTERNACJONALIZACJA PRAW CZŁOWIEKA**
- **REALIZACJA PRAW CZŁOWIEKA**

GENERACJE PRAWA CZŁOWIEKA

(autor koncepcji Karel Vašák)

PRAWO A WOLNOŚĆ

PRAWO (PRAWA POZYTYWNE)

prawo jednostki, z którym skorelowany jest prawny obowiązek określonego zachowania się innego podmiotu (państwa)

WOLNOŚĆ (PRAWA NEGATYWNE)

swoboda podejmowania wyboru w granicach wyznaczonych prawem;
państwo (władza) obowiązana jest od powstrzymania się od działań (ingerencji) w określone sfery życia

KONCEPCJA OBOWIĄZKÓW POZYTYWNYCH PAŃSTWA

PODMIOTY PRAW CZŁOWIEKA

I. Człowiek, jako naturalny podmiot praw i wolności

- prawa człowieka a prawa obywatela
- "każdy", „obywatel polski”, „obywatel”

II. Osoby prawne, jako adresaci praw i wolności

- w pewnym zakresie prawa człowieka mogą przysługiwać również innym podmiotom, a zdolność tych jednostek do bycia podmiotami prawa należy oceniać z uwzględnieniem ich specyfiki

ADRESACI PRAW CZŁOWIEKA

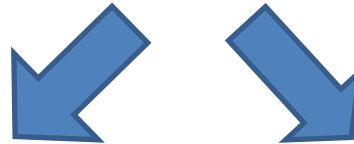
Państwo, jako podmiot zobowiązany do przestrzegania praw człowieka

- władze publiczne, tj. wszystkie organy, jednostki organizacyjne i inne podmioty, które uczestniczą w sprawowaniu władztwa publicznego

WERTYKALNE I HORYZONTALNE OBOWIĄZYWANIE PRAW CZŁOWIEKA

- **WERTYKALNE OBOWIĄZYWANIE PRAW CZŁOWIEKA** → obowiązywanie praw i wolności w płaszczyźnie jednostka-państwo
- **HORYZONTALNE OBOWIĄZYWANIE PRAW CZŁOWIEKA** → obowiązywanie praw i wolności w stosunku między osobami fizycznymi albo między osobami fizycznymi a osobami prawnymi

**BEZPOŚREDNIE
HORYZONTALNE
OBOWIĄZYWANIE
PRAW CZŁOWIEKA**

**POŚREDNIE
HORYZONTALNE
OBOWIĄZYWANIE
PRAW CZŁOWIEKA**

ŹRÓDŁA NORMATYWNE PRAW CZŁOWIEKA - WYCIĄG

- **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka** z dnia 10 grudnia 1948 roku (rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ),
- **Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych**, otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku,
- **Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych**, otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku,
- **Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności** (często nazywana również **Europejska Konwencja Praw Człowieka**) sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku,
- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. z 1997 roku, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- **Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej.**

Bibliografia:

- W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, *Prawa Człowieka*, Warszawa 2018
- M. Jabłoński, S. Jarosz-Żukowska, *Prawa człowieka i systemy ich ochrony. Zarys wykładu*, Wrocław 2010
- J. Hołda, Z. Hołda, D. Ostrowska, J. Rybczyńska, *Prawa człowieka. Zarys wykładu*, Warszawa 2014
- M. Chmaj (red.), *Wolności i prawa człowieka w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszaw 2016
- B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2012